

II AKa 149/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 grudnia 2021 roku

Sąd Apelacyjny w Warszawie II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSA Anna Zdziarska

Sędziowie: SA Ewa Gregajtys

SO Paweł Dobosz (spr.)

Protokolant: Kamil Dyczewski

przy udziale prokuratora Anny Hopfer

po rozpoznaniu w dniu 16 grudnia 2021 roku

sprawy oskarżonego

A. P. (1) urodzonej (...) w W., córki J. i W. z domu L.

oskarżonej o czyn z art. 296§4 k.k. w zw. z art. 296§1 k.k. w zw. z art. 296§3 k.k.

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonej

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 1 lutego 2021 r., sygn. akt XVIII K 224/18

- zmienia zaskarżony wyrok i uniewinnia oskarżoną A. P. (1) od popełniania zarzucanego jej czynu;
- koszty procesu ponosi Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

UZASADNIENIE		
Formularz UK 2	Sygnatura akt	II AKa 149/21
Załącznik dołącza się w każdym przypadku. Podać liczbę załączników:	1	
1. CZEŚĆ WSTĘPNA		

1.1. Oznaczenie wyroku sądu pierwszej instancji

Wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z 1.02.2021 r. sygn. akt XVIII K 224/18

1.2. **Podmiot wnoszący apelację**

oskarżyciel publiczny albo prokurator w sprawie o wydanie wyroku łącznego

oskarżyciel posiłkowy

oskarżyciel prywatny

obrońca

oskarżony albo skazany w sprawie o wydanie wyroku łącznego

inny

1.3. **Granice zaskarżenia**

1.1.1. ***Kierunek i zakres zaskarżenia***

na korzyść

na niekorzyść

w całości

w części

#

co do winy

#

co do kary

#

co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia

1.1.2. ***Podniesione zarzuty***

Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji

#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	

1.4. **Wnioski**

#	uchylenie	#	zmiana
---	-----------	---	--------

2. ***Ustalenie faktów w związku z dowodami***

przeprowadzonymi przez sąd odwoławczy

1.5. *Ustalenie faktów*

1.1.3. Fakty uznane za udowodnione				
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty
2.1.1.1.				
1.1.4. Fakty uznane za nieudowodnione				
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty
2.1.2.1.				

1.6. *Ocena dowodów*

1.1.5. Dowody będące podstawą ustalenia faktów		
Lp. faktu z pkt 2.1.1	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu

1.1.6. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz	
---	--

niemające znaczenia dla ustalenia faktów)		
Lp. faktu z pkt 2.1.1 albo 2.1.2	Dowód	Zwięźle o powodach nieuwzględnienia dowodu

3. STANOWISKO SĄDU ODWOŁAWCZEGO WOBEC ZGŁOSZONYCH ZARZUTÓW i wniosków		
Lp.	Zarzut	
3.1.	<p>Obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonej (art. 438 pkt k.p.k.), w szczególności art. 296§4 k.k. w zw. z art. 9§2 k.k. polegającą na przypisaniu oskarżonej dopuszczenia się wskazanego czynu w postaci nieumyślności pomimo braku poczynienia ustaleń wskazujących na to, że oskarżona przewidywała lub mogła przewidzieć zaistnienie znamienia skutku niedopełnienia obowiązków w postaci spowodowania szkody majątkowej w wysokości przewidzianej w art. 296§1 k.k. lub §3 k.k.</p>	<p># zasadny # częściowo zasadny # niezasadny</p>
Zwięźle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny		
<p>1. Wywody obrońcy uzasadniające powyższy zarzut skupiają się na dwóch aspektach obrazy prawa materialnego, jakiego dopuścił się sąd pierwszej instancji dotyczące strony przedmiotowej i podmiotowej zarzucanego oskarżonej czynu. Odwołujący</p>		

przede wszystkim skupia się na kwestiach związanych z brakiem możliwości przewidzenia przez oskarżoną skutku, jaki nastąpił w konsekwencji niedopełnienia przez nią obowiązków, a więc brakiem po jej stronie nieumyślności. Kwestia przewidywalności skutku odnosi także do tzw. teorii obiektywnego przypisania skutku, która ściśle już związana jest ze stroną przedmiotową czynu. Argumentację obrońcy należy zatem ocenić odrębnie w tych dwóch aspektach. W pierwszej kolejności w zakresie występowania związku przyczynowego między zachowaniem oskarżonej a powstaniem szkody w wielkich rozmiarach.

2. Jako egzemplifikację dla praktycznego zastosowania teorii obiektywnego przypisania skutku wskazać należy postanowienie Sądu Najwyższego z 15.02.2012 r., II KK 193/11 (OSNKW 2012, nr 9, poz. 89). Jak podniesiono w uzasadnieniu tego orzeczenia „Proces ustalania odpowiedzialności za skutek w prawie karnym ma charakter złożony. Nie jest bowiem dla ustalenia tej odpowiedzialności wystarczające jakiegokolwiek przyczynienie się konkretnej osoby (w płaszczyźnie empirycznej) do powstania skutku. Przyczynienie to musi spełniać dodatkowe kryteria o charakterze normatywnym. Mając na uwadze, że podstawą odpowiedzialności karnej może być wyłącznie taki czyn, który w ocenie społecznej charakteryzuje się szczególnym stopniem naganności i zasługuje na moralne potępienie, to nie każde przyczynienie się do powstania nagannego skutku uzasadnia postawienie sprawcy takiego przyczynienia zarzutu

winy rozumianej jako przypisanie mu negatywnej oceny moralnej powstałych skutków.” Odwołując się do innych orzeczeń najwyższej instancji sądowej (por. wyrok SN z dnia 8 marca 2000 r., III KKN 231/98, OSNKW 2000, z. 5-6, poz. 45; wyrok SN z dnia 1 grudnia 2000 r., IV KKN 509/98, OSNKW 2001, z. 5-6, poz. 45; wyrok SN z dnia 9 maja 2002 r., V KK 21/02, LEX nr 54393; wyrok SN z dnia 3 października 2006 r., IV KK 290/06, R-OSNKW 2006, poz. 1866; wyrok SN z dnia 30 sierpnia 2008 r., IV KK 187/11, LEX nr 950442) Sąd Najwyższy potwierdził wyrażany w nich pogląd, że „(...) prawnokarną odpowiedzialność za skutek uzasadnia jedynie takie przyczynienie się, które w sposób istotny zwiększa ryzyko wystąpienia tego skutku. W dalszych swoich wywodach Sąd Najwyższy stwierdził, że „Dla przyjęcia karygodnego charakteru przyczynienia się do powstania skutku konieczne jest ustalenie, że sprawca - niezależnie od innych warunków obiektywnego przypisania skutku - zachowaniem swoim w sposób znaczący zwiększył ryzyko wystąpienia skutku stanowiącego znamię typu czynu zabronionego, co najczęściej będzie można wnioskować z faktu istotnego naruszenia reguł ostrożnego postępowania z dobrem prawnym w danych warunkach. (...) w perspektywie przestępstw skutkowych naruszenie zgeneralizowanych reguł ostrożności obowiązujących w danych warunkach jest tylko wskazówką pozwalającą na przyjęcie, że rzeczywiście konkretne działanie sprawcy naruszające te reguły powiązane było w konkretnej sytuacji faktycznej z istotnym zwiększeniem ryzyka wystąpienia skutku stanowiącego znamię typu

czynu zabronionego. Niekiedy, pomimo naruszenia owych reguł, z uwagi na specyficzne okoliczności faktyczne, do takiego istotnego zwiększenia ryzyka nie dochodzi. (...) Ustalenie stopnia zwiększenia ryzyka wystąpienia skutku w realiach konkretnej sprawy należy do sfery ocen faktycznych i pozostaje pod ochroną art. 7 k.p.k. Kwestią natomiast wykładni prawa, a w szczególności znamion typów czynów zabronionych znamienych skutkiem, jest odpowiedź na pytanie, jaki stopień zwiększenia owego ryzyka jest konieczny dla przyjęcia realizacji przesłanek odpowiedzialności karnej za skutek. Nie ulega wątpliwości, że sama obiektywna przewidywalność wystąpienia skutku nie jest jeszcze wystarczająca, bowiem w perspektywie przestępstw skutkowych chodzi o przewidywalność znacznego, a nie jakiegokolwiek stopnia prawdopodobieństwa wystąpienia skutku. Podobnie samo naruszenie reguł ostrożności nie wystarczy dla przypisania sprawcy odpowiedzialności za skutek, o ile rezultatem tego naruszenia nie jest istotne zwiększenie ryzyka wystąpienia skutku.”

3. W glosie do tego orzeczenia M. M. (Kryteria przypisania skutku. Glosa do postanowienia SN z dnia 15 lutego 2012 r., II KK 193/11, GSP-Prz.Orz. 2013, nr 3, s. 89-106.) usystematyzował zestaw kryteriów obiektywnego przypisania skutku i wedle tego autora są one następujące:

a) dokonanie materialnego typu przestępstwa jest uzależnione od nastąpienia skutku stanowiącego jego przedmiotowe znamię;

b) badając przedmiotowe znamiona typu czynu zabronionego należy przede wszystkim wskazać osobę albo osoby, które w sensie empirycznym swoim działaniem spowodowały skutek, bądź w sensie normatywnym dopuściły do nastąpienia skutku, a ciążył na nich prawny, szczególny i zaktualizowany obowiązek jego zapobiegnięcia;

c) nie każde przyczynienie się do skutku rodzi odpowiedzialność karną, lecz tylko takie, które w ocenie społecznej charakteryzuje się szczególnym stopniem naganności (karygodności) i zasługuje na moralne potępienie (dotyczy to zarówno działania, jak i zaniechania);

d) zwłaszcza w przypadku przestępstw nieumyślnych, karygodności przyczynienia się do skutku, należy poszukiwać w kwalifikowanym (znaczącym, poważnym, rażącym) naruszeniu reguły postępowania z dobrem prawnym;

e) przypisanie skutku na płaszczyźnie normatywnej opiera się na analizie sposobu, w jaki skutek nastąpił, z uwzględnieniem: znaczącego zwiększenia ryzyka jego nastąpienia, istotnego naruszenia reguły, ex ante obiektywnej przewidywalności znacznego prawdopodobieństwa określonego przebiegu przyczynowego oraz współwystępowania w zdarzeniu działań lub zaniechań innych osób.

4. Postępując zgodnie z zaproponowanym tokiem rozumowania i odnosząc te kolejne etapy weryfikacji obiektywnego przypisania skutku do okoliczności niniejszej sprawy, stwierdzić

należy, że oczywiście zachowanie oskarżonej pozostawało w płaszczyźnie empirycznej w związku przyczynowym ze skutkiem w postaci szkody majątkowej w wielkich rozmiarach wyrządzonej Społem” (...) Spółdzielni (...) w P.. Gdyby bowiem oskarżona w imieniu spółdzielni nie zawarła 1.10.2010r. umowy o roboty budowlane z firmą (...) za wynagrodzenie wykonawcy w kwocie 1.840.000 złotych brutto do szkody takiej by nie doszło. Nie ulega też wątpliwości, że wpływ na tak określoną kwotę wynagrodzenia dla wykonawcy miało oparcie się przez oskarżoną na wycenie wartości robót rozbiórkowych określonych w operacie szacunkowym z 12.11.2008 r. z określenia wartości rynkowej części kompleksu nieruchomości gruntowych, którego aktualność w odniesieniu do wartości prac rozbiórkowych i porządkowych upłynęła - w myśl art. 156 ust. 3 ustawy 21.08.1997r. o gospodarce nieruchomościami (w brzmieniu obowiązującym w dniu zawarcia umowy) - nie później niż 12.11.2009r. Oskarżona zatem zaniechała zlecenia wykonania aktualnej wyceny takich robót i sąd wynagrodzenie przyjęte zostało na poziomie z nieaktualnego operatu szacunkowego. Jak wyliczył biegły z zakresu budownictwa wartość takich robót wynosiła na dzień zawarcia umowy w rzeczywistości 253.703,37 zł brutto.

5. Już jednak na tym etapie stosowania kryteriów obiektywnego przypisania skutku wskazać należy na dodatkową okoliczność, która wykracza poza wskazany schemat oceny takiej przypisywalności, ponieważ wpływ na takie rozmiary szkody miało również zachowanie innej osoby tj. autorki operatu szacunkowego. Jak bowiem ustalili

sąd pierwszej instancji operat ten w zakresie wyceny robót rozbiórkowych został sporządzony w sposób nieprawidłowy. Takie ustalenie, a co również zasadnie podkreślał obrońca, dało sądowi okręgowemu podstawę do wyrażenia poglądu, że „gdyby do zawarcia umowy obejmującej rozbiórkę tych budynków i uporządkowanie terenu doszło w niedługim czasie po sporządzeniu operatu z listopada 2008r., nie można byłoby postawić oskarżonej zarzutu popełnienia przestępstwa polegającego na wykorzystaniu (nieprawidłowo obliczonej) wyceny tych prac przedstawionej przez rzeczoznawcę w treści operatu, gdyż nie sposób oczekiwać od osoby nie będącej profesjonalistą umiejętności dokonania weryfikacji prawidłowości przyjętej wyceny.” Oznacza to jednak, iż skutek w postaci szkody majątkowej spółdzielni wynikał z dwóch różnych zachowań jednego polegającego na nieprawidłowym wyliczeniu wartości prac rozbiórkowych i drugiego polegającego na uwzględnieniu takich wartości przy ustaleniu wynagrodzenia za wykonanie robót budowlanych pomimo, że wycena ta przestała być aktualna. Okoliczność ta, a więc zachowanie innej osoby mające wpływ na wywołanie określonego skutku, postrzegane może być albo jako wkroczenie w cudzy zakres odpowiedzialności, a przez to jako negatywna okoliczność wyłączająca obiektywne przypisanie skutku oskarżonej, albo jako okoliczność, która uwzględniona powinna zostać przy ocenie obiektywnej przewidywalności znacznego prawdopodobieństwa określonego przebiegu zdarzenia. Jak wynika z treści apelacji obrońca kładzie

nacisk na ten drugi aspekt opisanej sytuacji.

6. W odniesieniu jednak do pierwszej płaszczyzny oceny włączenia się osoby trzeciej w związek przyczynowy przebiegu omawianego zdarzenia wskazać należy, że mamy tu do czynienia z zachowaniem, które poprzedzało to, jakiego dopuściła się oskarżona. Warto w tym miejscu przytoczyć fragment postanowienie Sądu Najwyższego z 3.06.2004 r., V KK 37/04 (OSNKW 2004, nr 7-8, poz. 73) wedle, którego „Skutek czynu zabronionego określonego w art. 160 § 1 k.k. może urzeczywistnić się także w zwiększeniu stopnia narażenia człowieka na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia, które wystąpiło już wcześniej, ale jeśli zarzuconym zachowaniem jest nieumyślne zaniechanie ciężącego na oskarżonym obowiązku zapobiegnięcia skutkowi, to warunkiem pociągnięcia oskarżonego do odpowiedzialności karnej za przestępstwo z art. 160 § 2 i 3 k.k. jest obiektywne przypisanie mu takiego skutku. Będzie on spełniony wtedy, gdy zostanie dowiedzione, że pożądane zachowanie alternatywne, polegające na wykonaniu przez oskarżonego ciężącego na nim obowiązku, zapobiegłoby realnemu i znaczącemu wzrostowi stopnia tego narażenia.” Orzeczenie to choć odnosi się do rodzajowo odmiennego przestępstwa wskazuje jednak na istotną dla oceny zachowania oskarżonej okoliczność związaną z koniecznością ustalenia możliwych skutków pożądanego jej zachowania podjętych dla ochrony dobra prawnego w sytuacji gdy dobro to zagrożone jest już wskutek innego zachowania.

Z pewnością takie zagrożenie istniało jeżeli operat szacunkowy wykonany został po to by stanowić podstawę dla wyceny również robót rozbiórkowych. Jeżeli był wykonany nieprawidłowo to wadliwy charakter wyceny zawartej w operacie mógł wpłynąć na zawyżone ustalenie wartości zleconych do wykonania robót budowlanych. Zagrożenie to miało charakter realny, choć nie bezpośredni, bo aktualizacja tego zagrożenia mogła nastąpić wyłącznie wskutek działań innych osób, które chciałyby operat ten wykorzystać do ustalenia wyceny zleczanych robót.

7. Niewątpliwie obowiązkiem oskarżonej było zlecenie nowego operatu szacunkowego dotyczącego wyceny robót budowlanych, albo podjęcie czynności, które miałyby na celu ustalenie rynkowej wartości takich prac. Mogłoby to nastąpić poprzez wycenę takich robót u podmiotów, które mogłyby się podjąć ich wykonania, a w konsekwencji wybór oferty najbardziej korzystnej. Ten drugi aspekt nie był analizowany przez sąd pierwszej instancji, który skupił się na braku aktualnego operatu szacunkowego i do tego należy sprowadzić dalsze rozważania. Obowiązek taki wynikał nie tylko z faktu, że wykonany operat szacunkowy zgodnie z art. 156 ust. 3 ustawy 21.08.1997r. o gospodarce nieruchomościami powinien zostać zaktualizowany, aby został wykorzystany do celów do jakich został wykonany, ale wynikał z obowiązków, jakie po prostu wynikają z odpowiednich wymogów staranności, których należy wymagać od osoby pełniącej funkcję prezesa zarządu spółdzielni zajmującej się sprawami majątkowymi tego podmiotu. Od takiej osoby należy wymagać

zachowania standardów tzw. „dobrego gospodarza”, a w tym zakresie oczywiste jest, że oskarżona powinna wykazać należytą staranność, by w razie zlecenia wykonania określonych prac innemu podmiotowi kierowana przez nią spółdzielnia nie zapłaciła za takie usługi więcej niż wynikałoby to z istniejących warunków rynkowych. Powinna zatem dążyć do tego, by roboty takie zostały wycenione wedle cen takich robót oferowanych na rynku. Sposobem na to było oczywiście potwierdzenie aktualności już wykonanego operatu, albo wykonanie nowego. Od oskarżonej jak zasadnie ustalił sąd pierwszej instancji nie można jednak było wymagać, by nabrała wątpliwości do prawidłowości już wykonanego operatu. Można było jednak wymagać, co również sąd okręgowy skutecznie wykazał, powzięcia przekonania o konieczności wykonania zaktualizowanej wyceny robót budowlanych z uwagi na zmienioną sytuację gospodarczą. Naruszenie takiego obowiązku z pewnością należało uznać za na tyle istotne by postrzegać je za wypełnienie kolejnego kryterium obiektywnego przypisania skutku. Było to bowiem istotne naruszenie reguł ostrożności funkcjonujących w gospodarce rynkowej, których niezachowanie znacznie podnosi ryzyko powstania szkody, choć przewidzenie jej wartości zależało od innych czynników.

8. Należy zatem rozważyć czy takie działania podjęte przez oskarżoną, a sprowadzające się do zlecenia wykonania nowego operatu szacunkowego zapobiegłoby realnemu i znaczącemu wzrostowi ryzyka powstania szkody w mieniu spółdzielni. W oparciu o zebrany

w sprawie materiał dowodowy stwierdzić należy, że takiej pewności nie ma, ponieważ nie było gwarancji, iż w razie zlecenia wykonania nowego operatu szacunkowego zostanie on wykonany prawidłowo. Okoliczność tą należy bowiem rozpatrywać nie abstrakcyjnie, ale w konkretnych okolicznościach sprawy. Zwrócić bowiem należy uwagę, że rzeczoznawca J. Ł. wykonywała i inne operaty szacunkowe dla spółdzielni także w okresie późniejszym ((...)-2114v/11), a w odniesieniu do przedmiotowej nieruchomości więcej niż jeden raz. Racjonalne byłoby zatem przyjęcie, że w razie ponownego zlecenia takich czynności oskarżona zwróciłaby się do tej samej osoby, bo oczywiście skróciłoby to czas ich wykonania, tym bardziej, że nawiązane w tym zakresie w okresie wcześniejszym kontakty temu sprzyjały. Zakładając zatem, że ponownie J. Ł. wykonałaby operat szacunkowy nie ma żadnej pewności, że wykonałaby go w sposób prawidłowy w zakresie wyceny robót rozbiórkowych. Zwrócić należy uwagę, że wycena taka znalazła się zarówno w operacie z 25.05.2008 r. jak i 12.11.2008 r. i zostały w nich określone takie same koszty takich prac. Przyjąć zatem należy, że prawdopodobieństwo zlecenia przez oskarżoną wyceny robót rozbiórkowych innej osobie niż J. Ł. było mniejsze niż samej J. Ł.. Wykonanie zaś takiej wyceny w sposób prawidłowy za trzecim razem przez J. Ł. nie było na pewno większe niż przyjęcie, że wykonana ona zostanie w podobny sposób. Na nieprawidłowości wykonania w tym zakresie operatu nie miały istotnego wpływu wskaźniki cen jakie przyjmowała biegła ale metodologia takiej wyceny. Osłabiać takiego wniosku nie

może fakt, że przesłuchiwana na rozprawie głównej J. Ł. twierdziła, że wycenę robót rozbiórkowych wykonałaby w inny sposób, bo dwukrotnie wykonując takie czynności przyjmowała dla swoich wycień inną metodologię niż przez nią opisana na rozprawie (2174/11).

9. Wniosek z prowadzonych rozważań wynika zatem taki, że w okolicznościach sprawy nie można w sposób stanowczy przyjąć, że podjęcie przez oskarżoną odpowiednich działań (zlecenie wykonania nowego operatu szacunkowego) znacznie zmniejszałoby ryzyko powstania szkody, bo takie również mogło wystąpić, co również zależne było od zachowania osoby trzeciej. Odwołując się do już przytaczanego orzeczenia Sądu Najwyższego ponownie można zacytować jego fragment, z którego wynika, że „Dla przyjęcia karygodnego charakteru przyczynienia się do powstania skutku konieczne jest ustalenie, że sprawca - niezależnie od innych warunków obiektywnego przypisania skutku - zachowaniem swoim w sposób znaczący zwiększył ryzyko wystąpienia skutku stanowiącego znamię typu czynu zabronionego, co najczęściej będzie można wnioskować z faktu istotnego naruszenia reguł ostrożnego postępowania z dobrem prawnym w danych warunkach.” (postanowienie SN z 15.02.2012 r., II KK 193/11, OSNKW 2012, nr 9, poz. 89). Rzeczywiście oskarżona naruszyła określone reguły ostrożności, ale rozmiary szkody, jaka mogła powstać w konsekwencji jej zachowania zależne były od działania osoby trzeciej. Wpływ tej osoby trzeciej na powstanie szkody nie miał charakteru tylko empirycznego,

ale również normatywny, ponieważ rzeczoznawca naruszyła odpowiednich reguł staranności przy sporządzeniu operatu szacunkowego, co miało wpływ na zawartą w nim wycenę robót budowlanych. W okolicznościach sprawy prawdopodobieństwo negatywnego wpływu tej osoby trzeciej na rozmiary szkody było większe niż mniejsze. Występowało bowiem znaczne prawdopodobieństwo wykonania operatu szacunkowego przez rzeczoznawcę, który operat wykonywał już wcześniej oraz znaczne prawdopodobieństwo nieprawidłowego wykonania wyceny robót przez tego rzeczoznawcę na skutek zastosowania podobnie błędnych metodologicznie założeń wyceny jak w poprzednio sporządzonych operatach. Wywody te w konsekwencji prowadzą do wniosku, że samo pożądanе zachowanie oskarżonej nie zapobiegłoby negatywnemu skutkowi w postaci powstania szkody. Oznaczałoby to, że zachowanie osoby trzeciej jest negatywną przesłanką obiektywnego przypisaniu skutku oskarżonej.

10. Powyższe rozważania wynikają z założenia, że oskarżona była przekonana o tym, że dostępny jej operat szacunkowy został wykonany prawidłowo. Z uwagi na jego brak aktualności brała zatem na siebie ryzyko, że przyjęcie wartości kosztów robót rozbiórkowych określonych w operacie może odbiegać od warunków rynkowych, ale wyłącznie w granicach zmian, jakie na rynku budowlanym się dokonały wskutek kryzysu gospodarczego. Zwrócić należy uwagę, że konstrukcja występkę polegającego

na nadużyciu zaufania z art. 296 k.k. zakłada, że w przypadku jego typu nieumyślnego istnieje pewien zakres dopuszczalnego ryzyka w ramach, którego nie stanowi czynu zabronionego zachowanie, jakiego skutkiem jest spowodowanie szkody mniejszej niż znaczna. Zachowanie oskarżonej nie wyczerpywałoby znamion czynu zabronionego gdyby więc dopuściła się go nieumyślnie, a wartość powstałej szkody była nie większa niż 200 000 zł.

11. Oskarżona miała zatem prawo zakładać, że wycena robót, jaką dysponowała jest prawidłowa, a zatem jej odpowiedzialność karana w perspektywie obiektywnego przypisania skutku zależna jest również od obiektywnej ex ante przewidywalności znacznego prawdopodobieństwa powstania szkody w rozmiarach wykraczających poza dopuszczalne przez przepis art. 296 k.k. ryzyko. Jeszcze raz cytując już przywoływane postanowienie Sądu Najwyższego z 15.02.2012 „Nie ulega wątpliwości, że sama obiektywna przewidywalność wystąpienia skutku nie jest jeszcze wystarczająca, bowiem w perspektywie przestępstw skutkowych chodzi o przewidywalność znacznego, a nie jakiegokolwiek stopnia prawdopodobieństwa wystąpienia skutku. Podobnie samo naruszenie reguł ostrożności nie wystarczy dla przypisania sprawcy odpowiedzialności za skutek, o ile rezultatem tego naruszenia nie jest istotne zwiększenie ryzyka wystąpienia skutku.”

12. Niewątpliwie na tym kryterium obiektywnego przypisania skutku koncentruje się apelacja obrońcy. Ex ante, czyli określenie z

góry skutku jaki nastąpiłby w wyniku zaniechania zaktualizowania wyceny robót budowlanych, a następnie zawarcia umowy na ich wykonanie, zdaniem sądu odwoławczego w okolicznościach sprawy nie było możliwe. Mając na uwadze reguły ostrożności jakie naruszyła oskarżona należało uznać, że zwiększone ryzyko powstania szkody, jakie z nich wynikało polegało na niedostosowaniu ceny robót budowlanych do panujących warunków rynkowych. Wyznacznikiem jednak tego jakie skutki mogły to być mogła być jedynie prawidłowa wycena takich prac na dzień, na jaki został wykonany operat szacunkowy, który został wykorzystany przez oskarżoną. Zakładać bowiem należało, że mogą rzeczywiście istnieć odstępstwa między operatem, a cenami rynkowymi, bo doszło do zmian na rynku budowlanym, ale nie w stopniu, który uzasadniałby, aż wielkie rozmiary takich zmian. Naganność zachowania oskarżonej polegała na zlekceważeniu ryzyka istotnej zmiany na rynku budowlanym, jaka mogła mieć wpływ na koszt robót rozbiórkowych. Ocena takiej naganności nie obejmuje jednak zagrożenia jakie wynikało z nieprawidłowo wykonanego operatu szacunkowego zawierającego wycenę robót, jaka wykorzystana została do ustalenia wynagrodzenia za ich wykonanie.

13. Dla zobrazowania jakiej wielkości były to odstępstwa na etapie postępowania odwoławczego dopuszczono dowód z uzupełniającej opinii biegłego z zakresu budownictwa, który w tej sprawie już wykonywał opinię. Wedle zatem biegłego na dzień wykonania operatu szacunkowego

przez J. Ł. wartość takich robót powinna być wyceniona na kwotę 329 027, 92 zł netto. Porównanie tej wyceny z tą na dzień zawarcia umowy na wykonanie prac rozbiórkowych tj. 206 262,90 zł netto świadczy o tym, że różnica w tych wycenach była mniejsza niż znaczna. Przyjmując zatem kryteria obiektywnego przypisania skutku i ocenę charakteru reguł ostrożności, jakie naruszyła oskarżona uznać należy, że przewidywalnym ex ante skutkiem ich naruszenia mogło być jedynie wyrządzenie szkody w rozmiarach mniejszych niż znaczna. Oznacza to zaś, że co prawda oskarżona swoim zachowaniem przyczyniła się w płaszczyźnie empirycznej do powstania szkody, to jednak zachowanie oskarżonej nie miało karygodnego charakteru w rozumieniu obiektywnego przypisania skutku i z tego powodu uznać należało, że zarzucanego jej czynu się nie dopuściła. Zachowanie oskarżonej nie wyczerpywało znamion czynu zabronionego, ponieważ nie pozostawało ono w prawnie relewantnym związku przyczynowym ze szkodą. Zachowanie oskarżonej szkody w rozmiarach znacznych, a tym bardziej wielkich nie spowodowało.

14. ***W przypadku przyczynienia się w płaszczyźnie normatywnej, a nie tylko empirycznej, a więc poprzez naruszenie określonych reguł ostrożności, osoby trzeciej do negatywnego skutku, odpowiedzialność karna oskarżonej, której spowodowanie takiego skutku się zarzuca, a która o naruszeniu tych reguł przez osobę trzecią nie wiedziała, ogranicza się do wpływu, wywołanego***

wyłącznie jej zachowaniem, na powstanie takiego skutku. Wpływ taki oceniać należy z perspektywy reguł ostrożności, jakie naruszyła oskarżona oraz możliwych do przewidzenia konsekwencji takiego naruszenia. Ocena taka może wykluczyć odpowiedzialność karną oskarżonej jeżeli jej zachowanie nie było wystarczające do realizacji znamion czynu zabronionego, a w okolicznościach niniejszej sprawy do spowodowania szkody w wysokości co najmniej znacznej.

15. Przeprowadzone rozważania dotyczyły strony przedmiotowej czynu zarzucanego oskarżonej i potwierdziły one zasadność stawianego przez obrońcę zarzutu wyartykułowanego szerzej w uzasadnieniu środka odwoławczego a związanych z przewidywalnością znacznego prawdopodobieństwa powstania szkody przynajmniej w znacznych rozmiarach. Wywody te jednak prowadzą także do potwierdzenia zasadniczej tezy zarzutu obrońcy, z którego wynikało, że brak jest podstaw do przypisania oskarżonej nieumyślności w jej zachowaniu w rozumieniu przepisów prawa materialnego. Jeżeli bowiem na podstawie charakteru naruszenia określonych reguł ostrożności nie można było przewidzieć znacznego ryzyka naruszenia dobra prawnego (uszczerbek w majątku w rozmiarach co najmniej znacznych), to tym samym nie można było uznać, by oskarżona mogła przewidzieć możliwość popełnienia zarzucanego jej czynu poprzez to, że dla ustalenia ceny zleconych robót rozbiórkowych przyjęła

<p>wyceny z nieaktualnego operatu szacunkowego, do prawidłowości, którego nie mogła mieć żadnych zastrzeżeń. Twierdzenia te potwierdzają również wyrażony uprzednio wniosek o tym, że oskarżona nie dopuściła się zarzucanego jej czynu, bo jej zachowanie nie wyczerpywało znamion jego strony podmiotowej.</p> <p>16. Przedstawione powyżej rozważania zwalniały sąd odwoławczy od rozpoznania drugiego z zarzutów obrońcy.</p>	
Wniosek	
Uniewinnienie oskarżonej.	# zasadny # częściowo zasadny # niezasadny
Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.	
Z uwagi na uwzględnienie zarzutu obrońcy obraży prawa materialnego zasadny okazał się wniosek o uniewinnienie oskarżonej.	

4. OKOLICZNOŚCI PODLEGAJĄCE UWZGLĘDNIENIU Z URZĘDU	
4.1.	
Zwięźle o powodach uwzględnienia okoliczności	
5. ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU ODWOŁAWCZEGO	

1.7. <u>Utrzymanie w mocy wyroku sądu pierwszej instancji</u>	
5.1.1.	Przedmiot utrzymania w mocy
Zwiążle o powodach utrzymania w mocy	
1.8. <u>Zmiana wyroku sądu pierwszej instancji</u>	
5.2.1.	Przedmiot i zakres zmiany
Na podstawie art. 17§1 pkt 2 k.p.k. uniewinniono oskarżoną od popełniania zarzucanego jej czynu.	
Zwiążle o powodach zmiany	
Powodem takiej zmiany wyroku było uwzględnienie pierwszego z zarzutów podniesionych przez obrońcę. Swoim zachowaniem oskarżona nie wyczerpała znamion zarzucanego jej czynu zabronionego, ponieważ nie spowodowała skutku w postaci szkody w znacznych rozmiarach, a tym bardziej wielkich.	

1.9. <u>Uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji</u>	
1.1.7. <u>Przyczyna, zakres i podstawa prawna uchylenia</u>	
5.3.1.1.1.	# art. 439 k.p.k.
Zwiążle o powodach uchylenia	
5.3.1.2.1.	Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości # art. 437 § 2 k.p.k.
Zwiążle o powodach uchylenia	

5.3.1.3.1.	Konieczność umorzenia postępowania	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia i umorzenia ze wskazaniem szczególnej podstawy prawnej umorzenia		
5.3.1.4.1.		# art. 454 § 1 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia		
1.1.8. Zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania		
1.10. <u>Inne rozstrzygnięcia zawarte w wyroku</u>		
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności	
6. Koszty Procesu		

Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności
2	Na podstawie art. 632 pkt 2 k.p.k. sąd odwoławczy orzekł o kosztach procesu.

7. PODPIS
Ewa Gregajtys Anna Zdziarska Paweł Dobosz

1.11. <u>Granice zaskarżenia</u>	
---	--

Kolejny numer załącznika	1		
Podmiot wnoszący apelację	obrońca		
Rozstrzygnięcie, brak rozstrzygnięcia albo ustalenie, którego dotyczy apelacja	całość wyroku		
<u>1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia</u>			
# na korzyść # na niekorzyść	# w całości		
# w części	#	co do winy	
#	co do kary		
#	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia		
<u>1.3.2. Podniesione zarzuty</u>			
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji			
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu		
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany		

	w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przepadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	
1.4. Wnioski		
#	uchylenie	# zmiana